

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Országos döntő

2020. 10. 15.

10. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

A dolgozatokat javítás nélkül legkésőbb 2020. október 16-án elsőbbséggel kérjük szépen postázni a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 7150 Bonyhád, Kossuth u. 4. címre. A borítékra szíveskedjenek ráírni a megyéjük és a verseny nevét!

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyne Bacskai Eszter szaktanár

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit szaktanár

Lektorálta:

Győrffy Lilla szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simonsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Helyesírási feladatok**1. Írd be a hiányzó kötőjeleket!****12/**

Góbi sivatag

Felső Tisza vidék

Bourbon ház

Mária Terézia rend

Kilenclyukú híd

Haris köz

Vértes hegység

D vitamin tartalmú

tv nézés

Petőfi szobor avatás

Jókai kódex

Julianus barát szobor

2. Alkoss szóösszetételeket, illetve szó szerkezeteket az alábbi szavakból!**12/**

magán, nyugdíj, pénztári

lila, ruhás, lány

áru, pénz, egyensúly

spenót, színű

el, nem, kötelezett, országok

mű, márvány, borítás

szórakozó, hely

magva, váló, szilva

meg, nem, támadási, szerződés

ímmel, ámmal

huza, vona

jó, néhányszor

3. Függőleges vonalakkal válaszd el a következő szavakat minden lehetséges helyen!**10/**

Beethoven

alagutak

parafrázis

Thewrewk

karöltve

Michelangelo

Pinocchio

Dosztojevszkij

edzésterv

rendületlenül

4. Egészítsd ki az alábbi szavakat j vagy ly betűvel!**10/**

mu__aság, vá__ú, bó__a, roba__, karé__, bo__dul, fo__ondár, bu__a, cseve__, nyoszo__ólány

5. Írd le helyesen!**5/**

ábécébelihely _____

sosjel _____

átólzíg _____

gyessel _____

beneluxállamok _____

6. Hogyan hangzik helyesen a szabály? Húzd alá a megfelelő kiegészítést, majd írd a vonalra egy példát is a szabály illusztrálására!**6/**

Ha a földrajzi névhez magyarázó céllal hozzákapcsolunk egy közszót, az *nem válik a név részévé / az a név részévé válik*, ezért ezeket a nevet értelmező szavakat és a földrajzi nevet *különírjuk / egybeírjuk*.

Példa: _____

Az össze+vissza, szana+szét, szerte+szét, szerte+széjjel határozószókat *egybeírjuk / különírjuk / kötőjellel írjuk*, és ezeket a kifejezéseket és a hozzájuk kapcsolódó igét *egybeírjuk / különírjuk / kötőjellel írjuk*.

Példa: _____

7. Oldd fel a következő állandó rövidítéseket!**5/**

(P. H.) _____

ford. _____

sz. _____

vö. _____

s. k. _____

Elérhető pontszám: 60 pont**Elért pontszám: _____**

SZÖVEGÉRTÉSI FELADATOK

Tervek a 60-as évekből

A magyar történelemben az 1960-as években a Szovjetunió szabta meg számunkra a határokat a kulturális, tudományos tevékenységekben is. 1963 után enyhült az addig feszült nemzetközi légkör, legalábbis többféle együttműködésnek lehetett teret adni itthon és Nyugaton. Lotz János Amerikában élő nyelvészként fontosnak tartotta, hogy a magyar tudományos kutatást segítse. Számos tervezetet készített, hogy szélesebbre nyithassa a nyelvészeti vizsgálatok előtti lehetőségeket.

Az egyik nyilvánosságra hozott tervéből (1963) készítettünk összefoglalót.

a) Összehasonlító ugrisztika (vogul/manysi–osztják/hanti–magyar)

Az elképzelés az, hogy az ugor nyelvek összehasonlítását az újabb kutatások fényében kell megtenni.

b) A magyar köznyelvi szóhasználat

Szerinte ez a terület nélkülözhetetlen alapot képez a tanításban és a nyelvhelyességi kérdések tisztázásában. Országh Lászlóval* többször beszélgetett erről a kérdéstről.

c) Strukturális** nyelvtan

A nyelvtani rendszer új szempontú feldolgozását célozza meg.

d) Magyar nyelvészeti bibliográfia

Magyarországon és külföldön is hozzáférhetőek legyenek a nyelvészeti tárgyú munkák adatai.

e) Nyelv- és hangstatisztika

Lotz úgy tartotta, hogy nem kizárólag a matematikusok foglalkozhatnak ezzel a kutatási területtel.

A tervezet elkészülte után Lotz János többször hazalátogatott Magyarországra, és a fenti témákban előadásokat tartott, valamint konferenciákon vett részt.

* Az angol-magyar és a magyar-angol szótár szerkesztője, az amerikai irodalomtörténet kutatója.

** Például a magyar mondatok szerkezeti tulajdonságaival foglalkozik.

Válaszold a szöveg alapján a feltett kérdésekre!**1. Kapcsold össze a nyelvészet kutatási területeit a feladataikkal!**

5/

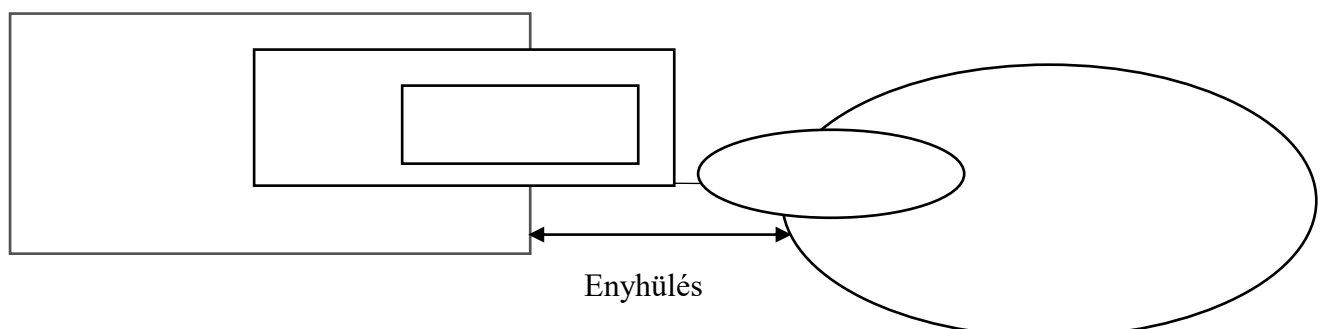
A megfelelő számot írd a pontozott vonalra! Keresd meg tehát a legjellemzőbbet!

a) Összehasonlító ugrisztika		1. Könyvek, tanulmányok felkutatása
b) A magyar köznyelvi szóhasználat		2. A nyelvi rendszer felépítése
c) Strukturális nyelvtan		3. A gyakoriságból következő felvetések
d) Magyar nyelvészeti bibliográfia		4. A nyelvművelés feladatai
e) Nyelv- és hangstatisztika		5. Külföldi kutatóút

2. Írd a megfelelő helyre az alább felsorolt elemeket az ábrában a szöveg alapján!

5/

Egyesült Államok Szovjetunió Magyarország Lotz angol–magyar szótár

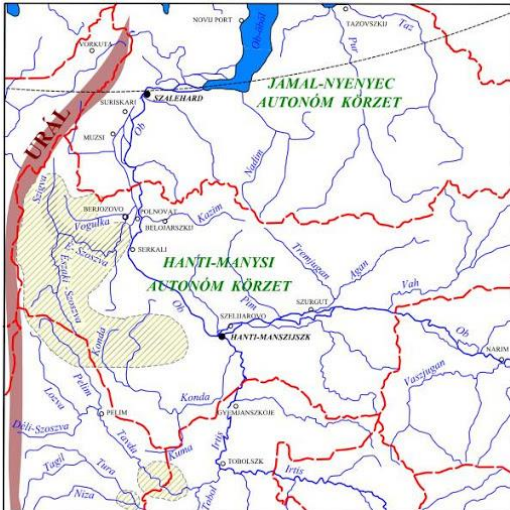
3. Válaszolj a kérdésekre!

7/

- a) Kik a hantik más néven?
- b) Kik a manysik más néven?
- c) Hogyan nevezzük a hantikát és a manysikat együtt?
- d) Hol laknak ők a térkép alapján?
- e) Igaz vagy hamis az állítás az alábbi szöveg alapján?

Nehéz kutatni ezeket a nyelveket, mert

- ...az őslakosoknak csak jóval kevesebb, mint a fele beszéli az anyanyelvét.
- ...felgyorsult az asszimiláció (kultúra- és nyelv váltás) a körükben.
- ...a szétszórtan elhelyezkedő településekre nem vezet út.

A több mint félmillió négyzetkilométernyi területen a bevándorolt lakossághoz képest az őslakosok elenyésző kisebbségben vannak. A szétszórtság és az elszigeteltség miatt az egyes nyelvjárárok annyira eltérően fejlődtek, hogy a távolabbi csoportok nem értik meg egymást. Emellett eloroszosodtak, részben eltatárosodtak. A 2010-es népszámláláskor 12 269-en vallották magukat manysinak és 30 943-an hantinak. Közülük azonban csak 938-an állították, hogy tudnak manysiul, és 9584-en hantiul, azaz a népesség 7,6, illetve 30 százaléka.

4. Számold össze az első szöveg alapján!

3/

- Ennyi kutatási területet határoz meg a tervezet.
- Ahány év eltelt a tervezet és a mai országos döntő közt.
- Amennyi szótárt szerkesztett Ország László.

Összesen 20 pont.

Elért pontszám: _____